

ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดแพร่

Attitude of farmers towards the Collaborative Farming Extension project in Phrae province

ภัทรสุดา จบแล้ว¹, รุจ ศิริสัญลักษณ์^{1*}, จุฑาทิพย์ เฉลิมผล¹ และ ชนาภานต์ เทโบลต์ พรหมอุทัย²

Pattarasuda Joblaew¹, Ruth Sirisunyaluck^{1*}, Juthathip Chalermphol¹

and Chanakan Thebault Prom-u-thai²

บทคัดย่อ: การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่สิงหาคม 2560 - กรกฎาคม 2561 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.4 เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 24.31 ปี มีพื้นที่ผลิตข้าวเฉลี่ย 11.48 ไร่ มีรายได้จากการผลิตข้าวเฉลี่ย 53,060.37 บาท/รอบ เกษตรกรส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 60.4 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1 – 2 ครั้ง/เดือน และร้อยละ 40.6 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว 4-6 ครั้ง/ปี เกษตรกรมีทัศนคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เมื่อทำการเปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการไปปฏิบัติและเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการไปปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีจากโครงการช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ ($P=0.036$) เทคโนโลยีจากโครงการช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ($P=0.040$) และการได้รับความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ($P=0.014$)

คำสำคัญ: ทัศนคติ, เกษตรแบบแปลงใหญ่, เทคโนโลยีการผลิตข้าว

ABSTRACT: This research aim to study the attitude of farmers towards the Collaborative Farming Extension project in Phrae province . The sample group was 202 farmers participating in the project. Data was collected via questionnaires and analyzed by statistics include: frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test. This study started from August 2017 to July 2018. It was found that 57.4 percent of farmers were women. They had average 11.48 rai of land area, average 24.31 years of experience in rice production, and average 53,060.37 baht of income per crop production. Most of farmers 60.4 percent had contacted the staff 1-2 times per month and 40.6 percent trained on rice production technology 4-6 times per year. The overall attitude of farmers towards the project was at level of agree. Comparing the attitude towards the project between farmers who adopted technology from the project and those who did not adopt technology, it revealed that both groups had statistically significant difference in three include: Technology from the project increases the yield of rice per rai ($P=0.036$), Technology from the project can help improve the quality of rice to meet more standard ($P=0.040$) and Facilitate contact and get advice from agricultural extension officers. ($P=0.014$)

Keywords: Attitude, Collaborative Farming, Rice production technology

¹ ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

² ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

Department of Plant Science and Natural Resources, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

* Corresponding author: ruth.si@cmu.ac.th

บทนำ

การทำนาเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของเกษตรกรไทยและข้าวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าวหลายล้านครัวเรือน จากสถานการณ์ที่ผ่านมาชาวนาประสบปัญหาในด้านราคาผลผลิตโดยไม่ทราบราคาที่แท้จริงจึงส่งผลให้มีการเพิ่มพื้นที่การผลิตและผลิตข้าวเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันความใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพข้าวน้อยลง ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาดกับต่างประเทศเป็นผลให้การส่งออกข้าวลดลงจำนวนมาก เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในปีงบประมาณ 2559 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบาย เรื่องการจัดทำแปลงการเกษตรขนาดใหญ่ โดยให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่ สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการจัดการผลผลิตข้าวให้ได้มาตรฐาน โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี และค่าจ้างเครื่องจักรกล) เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐาน มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตข้าว การปรับเปลี่ยนกรรมวิธีการผลิตข้าวมาเป็นแบบประณีต ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และส่งเสริมสนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ มีการกำหนดเขตที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าวแต่ละชนิดพันธุ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้ชุมชนมีการบริหารจัดการในการผลิตและการตลาดอย่างมีส่วนร่วม มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ชุมชนชาวนา (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560)

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ได้รับนโยบายมาดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2559 ได้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงถึงประโยชน์ ความสำคัญ และวิธีการดำเนินงานของโครงการให้เกษตรกรรับทราบ ซึ่งในปัจจุบันมีเกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก จากการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในจังหวัดแพร่ที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาว่าเกษตรกรมีทัศนคติอย่างไร

ต่อการเข้าร่วมโครงการ และมีเกษตรกรนำเทคโนโลยีการผลิตข้าวจากโครงการไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ตลอดจนเกษตรกรที่รับเทคโนโลยีไปปฏิบัติมีทัศนคติต่อโครงการแตกต่างกับเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติหรือไม่ ผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการ ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการและผลิตข้าวในระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ได้ผลผลิตที่มีมาตรฐาน และได้ปริมาณผลผลิตข้าวตามเป้าหมาย ตลอดจนทำให้เกษตรกรดำรงความเป็นสมาชิกของโครงการได้นานตลอดไป

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่ 3 อำเภอที่เข้าร่วมโครงการ ในปีแรก (ปีงบประมาณ 2559) ของจังหวัดแพร่ จำนวน 407 ราย การศึกษาค้นคว้านี้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 ราย จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Proportional stratified random sampling ได้กลุ่มตัวอย่าง อำเภอเมืองแพร่ 57 ราย อำเภอสูงเม่น 85 ราย และอำเภอสอง 60 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนข้อมูลด้านทัศนคติของเกษตรกรซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบตามมาตรวัด 5 ระดับของ Likert ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight mean score) ในการวิเคราะห์จำนวนผู้ที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีตาม 5 ขั้นตอนของ Rogers และ Shoemaker (1971) ได้แก่ ขั้นรับรู้ (Awareness stage) ขั้นสนใจ (Interest stage) ขั้นไตร่ตรอง (Evaluation stage) ขั้นทดลองทำ (Trial stage) และขั้นนำไปปฏิบัติ (Adoption stage) โดยถามว่าหลังจากได้รับการฝึกอบรมเรื่องเทคโนโลยีการผลิตข้าวจากโครงการแล้วเกษตรกรปฏิบัติอยู่ในขั้นตอนใดของการยอมรับดังกล่าว ถ้าเกษตรกรตอบว่าอยู่ในขั้นการยอมรับไปปฏิบัติ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นผู้ที่ยอมรับเทคโนโลยี แต่ถ้าเกษตรกรตอบว่าอยู่ในขั้นตอนอื่น ๆ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นผู้ที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ และใช้สถิติอ้างอิง

คือ t-test เพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับทัศนคติของกลุ่มเกษตรกรที่ยอมรับและไม่ยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการไปปฏิบัติ

ผลการศึกษา และวิจารณ์

1. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.4 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51– 60 ปี ส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 71.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4–6 คน มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 24.31 ปี มีพื้นที่ผลิตข้าว 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.9 มีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2 คน เกษตรกรร้อยละ 68.3 มีรายได้จากการผลิตข้าวต่ำกว่าจนถึง 50,000 บาท/รอบการผลิต โดยมีรายได้เฉลี่ย 53,060.37 บาท/รอบการผลิต

ในด้านลักษณะทางสังคมพบว่า ร้อยละ 73.8 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีเพียงร้อยละ 16.8 ที่เป็นคนคณะกรรมการหมู่บ้าน สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มนอกจากกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.9 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น โดยร้อยละ 41.6 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรพบว่า ร้อยละ 60.4 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1–2 ครั้ง/เดือน เกษตรกรร้อยละ 40.6 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว 4–6 ครั้ง/ปี โดยเฉลี่ย 5.41 ครั้ง/ปี

2. ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในจังหวัดแพร่

การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีจากโครงการ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการ และด้านการดำเนินโครงการพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติต่อโครงการแสดงรายละเอียดดัง (Table 1)

เกษตรกรมีทัศนคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยต่าง ๆ พบว่า ด้านเทคโนโลยีจากโครงการ เกษตรกรมีทัศนคติในระดับเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีจากโครงการช่วยลดต้นทุนการผลิต ($\bar{X} = 4.18$) เทคโนโลยีจากโครงการช่วยเพิ่ม

ผลผลิตข้าวต่อไร่ ($\bar{X} = 3.97$) และเทคโนโลยีจากโครงการช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.95$) ในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติในระดับเห็นด้วยว่าพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ($\bar{X} = 4.10$) และเห็นด้วยว่าได้รับความสะดวกในการติดต่อและขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ($\bar{X} = 3.88$) สำหรับด้านเนื้อหาการฝึกอบรมเกษตรกรมีทัศนคติในระดับเห็นด้วยว่าเนื้อหาที่ได้รับจากการฝึกอบรมโดยภาพรวมมีประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.08$) แต่มีทัศนคติในระดับไม่แน่ใจว่าเนื้อหาจากการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวยากต่อการทำความเข้าใจ ($\bar{X} = 2.62$) สำหรับในด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการ เกษตรกรเห็นด้วยว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับมีความเหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนในด้านการดำเนินโครงการ เกษตรกรมีทัศนคติระดับเห็นด้วยว่าโดยภาพรวมโครงการนี้มีประโยชน์ต่อการผลิตข้าว ($\bar{X} = 4.19$) และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าโครงการนี้ควรจะดำเนินการต่อไป ($\bar{X} = 4.29$)

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เกือบทุกด้าน ทั้งนี้เพราะเกษตรกรได้รับผลประโยชน์จากโครงการกล่าวคือ ได้ผลผลิตข้าวที่เพิ่มมากขึ้น สามารถลดต้นทุนในการผลิต และได้ผลผลิตข้าวที่มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เนื่องจากโครงการนี้มีการส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีด้านการใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี การปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน การซื้อแม่ปุ๋ยและวัสดุมาผสมใช้เอง การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการปลูกข้าวตามระบบ GAP (Good Agriculture Practice) เมื่อมีปัญหาเกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ได้สะดวก และได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับพรทิพย์ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปลูกกล้วยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษพบว่า ผู้ปลูกกล้วยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การเข้าร่วมโครงการช่วยให้ผลผลิต

Table 1 The attitude of farmers towards the Collaborative Farming Extension project.

(n=202)

Issues	Attitude Level					 (S.D.)	Meaning
	Strongly agree amount (percent)	Agree amount (percent)	Un decided amount (percent)	disagree amount (percent)	Strongly disagree amount (percent)		
1. Technology from the project reduces production costs.	65 (32.2)	113 (55.9)	20 (9.9)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.18 (0.68)	Agree
2. Technology from the project increases the yield of rice per rai.	36 (17.8)	131 (64.9)	28 (13.9)	7 (3.5)	0 (0.0)	3.97 (0.68)	Agree
3. Technology from the project can help improve the quality of rice to meet more standard.	37 (18.3)	125 (61.9)	33 (16.3)	7 (3.5)	0 (0.0)	3.95 (0.70)	Agree
4. Satisfaction with the performance of the agricultural extension officers.	47 (23.3)	130 (64.4)	23 (11.4)	2 (1.0)	0 (0.0)	4.10 (0.61)	Agree
5. Facilitate contact and get advice from agricultural extension officers.	36 (17.8)	114 (56.4)	45 (22.3)	6 (3.0)	1 (0.5)	3.88 (0.74)	Agree
6. The content of training on rice production technology is difficult to understand.	13 (6.4)	25 (12.4)	58 (28.7)	85 (42.1)	21 (10.4)	2.62 (1.04)	Slightly disagree
7. The content obtained from training on rice production technology is beneficial to the implementation.	57 (28.2)	107 (53.0)	36 (17.8)	1 (0.5)	1 (0.5)	4.08 (0.72)	Agree
8. Production factors supported by the project is suitable for implementation.	42 (20.8)	121 (59.9)	31 (15.3)	6 (3.0)	2 (1.0)	3.97 (0.76)	Agree
9. Overall, this project is beneficial to the rice production.	60 (29.7)	122 (60.4)	19 (9.4)	1 (0.5)	0 (0.0)	4.19 (0.62)	Agree
10. This project should continue.	76 (37.6)	110 (54.5)	15 (7.4)	1 (0.5)	0 (0.0)	4.29 (0.64)	Strongly agree
Total Average						3.81 (0.80)	Agree

ลุ่มนี้มีคุณภาพดีขึ้น เกษตรกรสามารถบริหารจัดการ นำสำหรับการผลิตลำไยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตลำไย นอกจากนี้ผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตอบข้อซักถามของเกษตรกรได้ชัดเจนเข้าใจง่าย รับฟังปัญหา และช่วยหาทางแก้ไข ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

3. เปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติและเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ

จากการสอบถามเกษตรกรว่ามีการปฏิบัติอยู่

ในขั้นตอนใดของการยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยให้เลือกตอบตามขั้นตอนการยอมรับเทคโนโลยี 5 ขั้นตอนของ Rogers และ Shoemaker (1971) พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 114 ราย ที่ตอบว่าอยู่ในขั้นตอนการยอมรับไปปฏิบัติ และเกษตรกรจำนวน 88 ราย ที่อยู่ในขั้นตอนอื่นคือ ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ และเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติโดยการวิเคราะห์ t-test พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่แตกต่างกันดัง (Table 2)

Table 2 Comparing the difference of attitude towards the Collaborative Farming Extension project between farmers who adopt technology and those who do not adopt.

(n=202)

Topic	Adopt	Non-adopt	t-test	P-value
1. Technology from the project reduces production costs.	4.23 (0.61)	4.13 (0.77)	1.061	0.290
2. Technology from the project increases the yield of rice per rai.	4.06 (0.57)	3.85 (0.78)	2.116	0.036 [*]
3. Technology from the project can help improve the quality of rice to meet more standard.	4.04 (0.54)	3.83 (0.85)	2.072	0.040 [*]
4. Satisfaction with the performance of the agricultural extension officers.	4.13 (0.49)	4.06 (0.75)	0.813	0.418
5. Facilitate contact and get advice from agricultural extension officers.	4.00 (0.58)	3.73 (0.89)	2.487	0.014 [*]
6. The content of training on rice production technology is difficult to understand.	2.59 (0.99)	2.67 (1.10)	-0.560	0.576
7. The content obtained from training on rice production technology is beneficial to the implementation.	4.16 (0.65)	3.97 (0.80)	1.773	0.078
8. Production factors supported by the project is suitable for implementation.	3.99 (0.76)	3.93 (0.75)	0.553	0.581
9. Overall, this project is beneficial to the rice production.	4.17 (0.51)	4.22 (0.72)	-0.667	0.506
10. This project should continue.	4.28 (0.57)	4.31 (0.68)	0.046	0.773
Total Average	4.04 (0.75)	3.87 (0.49)	0.915	0.061

* Significance at P-value < 0.05

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติและเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติพบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจำนวน 10 ประเด็นพบว่า มีเพียง 3 ประเด็นที่เกษตรกรกลุ่มยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติและกลุ่มที่ไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เทคโนโลยีจากโครงการช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ (P=0.036) เทคโนโลยีจากโครงการช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น (P=0.040) และการได้รับความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (P=0.014)

จากการศึกษาความแตกต่างด้านทัศนคติต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรกลุ่มที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติและเกษตรกรกลุ่มที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติจะเห็นได้ว่า ในด้านเทคโนโลยีจากโครงการช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ และช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น เกษตรกรกลุ่มที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติสูงกว่าเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เกษตรกรกลุ่มที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติได้เห็นผลชัดเจนว่าการนำเทคโนโลยีจากโครงการไปปฏิบัติทำให้ตนได้รับผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น และช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น การศึกษาค้นคว้าของ Singh et al. (2014) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร

สมัยใหม่: การวิเคราะห์ระดับฟาร์มแบบจุลภาคในรัฐพินาร ประเทศอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ไปปฏิบัติ ทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตมากเป็นสามเท่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปลูกพืชไร่จึงทำให้เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันในเรื่องดังกล่าว ส่วนความแตกต่างในด้านการได้รับความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรกลุ่มที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบ่อยครั้งกว่าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ตลอดจนได้ปรึกษาการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงทำให้เกิดความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่มีระดับทัศนคติแตกต่างจากเกษตรกรกลุ่มที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้วนี้พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยเห็นว่าเทคโนโลยีที่ได้รับการส่งเสริมจากโครงการช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวต่อไร่ และได้ผลผลิตข้าวที่มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอจากโครงการ เกษตรกรเห็นว่าโครงการนี้มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ปลูกข้าว และเห็นว่าโครงการนี้ควรดำเนินการต่อไป โดยพบว่าเกษตรกรจำนวนเกินครึ่งเล็กน้อยที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติ และเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการไปปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านผลของการใช้เทคโนโลยี และความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเกษตรกรที่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติมีทัศนคติเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีไปปฏิบัติว่าเทคโนโลยีการผลิตข้าวจากโครงการช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ เทคโนโลยีจากโครงการช่วยยก

ระดับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น และได้รับความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการควรจะทำให้ความเอาใจใส่ และสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่เกษตรกร อันจะเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวจากโครงการไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านมาตรฐานการผลิตข้าวที่ดีแก่เกษตรกรและประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) ปีงบประมาณ 2560. แหล่งข้อมูล: <http://www.ricethailand.go.th/doc/report/images/bigland/b1.pdf>. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2560.
- พรทิพย์ อินทะหลก. 2559. ความคิดเห็นของผู้ปลูกข้าวย่อยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ในอำเภอ แม่ทา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Everett M. Rogers and F. Floyd Shoemaker. 1971. Communication of Innovation. Free Press, New York.
- K.M. Singh, R.K.P. Singh, Abhay Kumar and Anjani Kumar. 2014. Adoption of Modern Agricultural Technologies: A Micro Analysis at Farm Level in Bihar. In: 8th International Conference of Asian Society of Agricultural Economists (ASAE). 15th to 17th October, 2014. Savar, Bangladesh.
- Yamane, Taro. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition. Harper and Row Publication, New York.